

Havlan, Petr a kol.: Majetek státu v platné právní úpravě

Linde Praha, a.s., Praha 2010, 3. aktualizované a podstatně doplněné vydání, 503 stran

Dagmar Strejčková*

Zatím poslední, třetí, aktualizované a podstatně doplněné, vydání stejnojmenné knihy komplexně zpracovává problematiku právní úpravy vlastnictví státu a hospodaření s jeho majetkem. Oproti předchozím dvěma vydáním se na třetím vydání této knihy spoluautorsky podílejí JUDr. Hana Neumannová, Ph.D., a Ing. Jiří Lorenc, kteří obohatili publikaci svými praktickými zkušenostmi. H. Neumannová se spoluautorsky zabývala především problematikou zadávání veřejných zakázek a zákonem č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení (koncesním zákonem), kterým se musí organizační složky řídit v případech, kdy hodlají uzavřít tzv. koncesní smlouvu. J. Lorenc spoluautorsky participoval na kapitole zabývající se vedením majetku v účetnictví a prováděním jeho inventarizace, k čemuž jsou organizační složky a státní organizace jako účetní jednotky povinny.

Ačkoliv je kniha určena primárně pro pracovníky organizačních složek státu a státních organizací, může být cenným zdrojem informací i pro studenty právnických fakult či odbornou veřejnost. Jedná se svou povahou o významnou a ojedinělou publikaci, která podává ucelený vhled do problematiky veřejného vlastnictví se zaměřením na vlastnické právo státu. Nezpochybnitelnou předností této publikace je především odborná erudice hlavního autora, který se dlouhodobě věnuje pro-

blematice vlastnictví subjektů veřejné povahy, jakož i hospodařením s jejich majetkem. Jeho teoretické znalosti jsou obohaceny rovněž praktickými zkušenostmi, které hodnocení a úvahy nad předmětnou materií náležitě pozvedly.

Pro majetek státu má zásadní význam úprava obsažená v zákoně č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen „zákon o majetku státu“), jakož i prováděcí vyhláška č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu, v platném znění, která byla k tomuto zákonu s účinností od 8. února 2001 vydána. Uvedené právní předpisy vytváří rámec hospodaření se státním majetkem a představují úpravu, která má obecný charakter. K jejímu uplatnění dojde pouze v těch případech, kdy zvláštní zákony týkající se majetku státu neupravují danou problematiku odchylně.

Předložená publikace si klade za cíl postihnout stěžejní právní rámec vlastnictví státu a hospodaření s jeho majetkem. Sám hlavní autor v knize uvádí, že byla cíleně zvolena systematika korespondující se zákonem o majetku státu a v jistém směru lze v publikaci spatřovat i podrobný komentář k němu. Ačkoliv je pozornost věnována zejména shora uvedenému zákonu o majetku státu a jeho prováděcí vyhlášce, zohledněny jsou i další zákony, které se problematiky vlastnictví státu více či méně dotýkají; to pak jen podtrhuje komplexnost celé publikace.

* Mgr. Dagmar Strejčková, doktorandka na Právnické fakultě Masarykovy univerzity, Brno.

Značná pozornost je v publikaci věnována hospodaření s majetkem státu a problematice nakládání s ním. Přijetím zákona o majetku státu došlo v režimu hospodaření s majetkem státu k zásadní změně, týkající se zejména zániku institutu tzv. „práva hospodaření“, na jehož základě hospodařily a nakládaly se státním majetkem státní organizace. Tyto organizace hospodařily svým jménem a na svou odpovědnost. S účinností od 1.1.2001 bylo od institutu „práva hospodaření“ upuštěno a většina těchto státních organizací se transformovala na organizační složky státu jakožto útvary bez právní subjektivity. V této souvislosti je v knize poukázáno na některé komplikace, které v souvislosti s neexistencí „práva hospodaření“ u přetrvávajících státních organizací, jako právnických osob odlišných od státu, vznikly. Pojem „právo hospodaření“ byl tak k 1. lednu 2001 nahrazen dle slov hlavního autora poněkud vágním pojmem „hospodaření s majetkem státu“, resp. pojmy jako je „příslušnost k hospodaření s majetkem státu“ (viz ustanovení § 9 až 11 zákona o majetku státu) a „nakládání s majetkem státu“ (viz ustanovení § 17 až 37 zákona o majetku státu). Tento krok byl zdůvodňován především zavedením nového institutu „organizační složka státu“.

Současný model nakládání s majetkem státu je v principu postaven na soukromoprávních úkonech (jako jsou typicky smlouvy) a veřejnoprávním omezením autonomie vůle nakládajícího (str. 221). Zákon o majetku státu tak vedle veřejnoprávních podmínek, za nichž jsou smlouvy uzavírány, obsahuje rovněž některé specifické instituty, které v soukromoprávních předpisech obdobu nemají. Takovými instituty jsou např. jednostranné opatření (upravené v ustanovení § 20 zákona

o majetku státu), tzv. zápis (viz § 19 odst. 1 zákona o majetku státu) či jednostranné písemné upuštění od vymáhání pohledávky (upravené v ustanovení § 35 zákona o majetku státu). Tyto instituty jsou podrobně vymezeny a zasazeny do dalších konkrétních souvislostí při nakládání s majetkem státu.

Při charakteristice vykonavatelů vlastnického práva a jiných majetkových práv státu byla náležitá pozornost věnována v rámci vymezení organizačních složek státu mimo jiné i Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových jakožto specializované státní instituci „nevrchnostenského“ druhu. Úřad je zde charakterizován jako „*instituce hájící (resp. mající hájit) veřejný zájem na kvalitní právní ochraně majetku státu a na kvalitním hospodaření a nakládání s tímto majetkem*“ (str. 48). Pojednání o tomto úřadu je oproti předchozím vydáním publikace aktualizováno o novelizace zákona č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

V knize je třeba ocenit jak zahrnutí aktuálního úplného znění zákona o majetku státu a některých dalších souvisejících právních předpisů, které činí celé pojednání přehlednější, tak i aktualizaci a doplnění vzorů úkonů při hospodaření a nakládání s majetkem státu, které mohou být cenné zejména pro pracovníky organizačních složek státu.

Je zřejmé, že kniha představuje nemalý přínos nejen pro právní teoretiky, studenty právnických fakult, či širší odbornou veřejnost, ale zejména pro praktiky, kteří se problematikou majetku státu zabývají. Vedle ucelenosti pohledu na problematiku vlastnictví státu přitom stojí určitě za pozornost také stylistická úroveň a vůbec celková jazyková kultura publikace.